

Dialekt- och ortnamnsarkivet i Umeå (DAUM)
 Universitetet, 901 87 Umeå

Frågelista

Dans- och musiktradition

Dans och musik är en stor del av vårt nöjesliv. Så är det i dagens industrialiserade samhälle och så var det i det gamla bondesamhället och på bruken. Men dansen och musiken har hela tiden förändrats. Särskilt markant och snabb har förändringen varit under 1900-talet. Denna frågelista är ett sätt att få uppgifter, som skulle kunna ligga till grund för en beskrivning av musikens och dansens förändring under de senaste 100 åren. Det är alltså inte bara fråga om det äldsta materialet, hur det t.ex. var i slutet av 1800-talet. Det som hänt de senaste årtiondena är av lika stort intresse.

Frågorna som ställs täcker naturligtvis inte allt vad gäller dans och musik. Du kan göra kompletteringar, t.ex. berätta om någon särskild händelse, som Du varit med om.

1. Barnens ringlekar.

Var Du med om att dansa ringlekar och sånglekar som barn? Vilka i så fall? Hur lärde Du Dig dessa? Var det barnen själva, som tog initiativ till att dansa ringlekar? Var föräldrar eller lärare med om ringlekarna? Var dansade man?

2. Ungdomens dans.

Berätta om dansen i Din ungdom. När dansade man? När började Du själv dansa? Hur lärde Du Dig dansa? Vem/vilka anordnade dans för ungdomen? Hur ofta anordnades dans? Vilka veckodagar?

3. Slag av danser.

Vilka danser var Du med om att dansa (t.ex. hambo, foxtrot, vals)? Vad förekom mest? Hur kunde fördelningen mellan olika slag av danser vara en danskväll?

4. Dansmusik.

Vem/vilka spelade dansmusik? Var det någon enstaka musikanter eller flera? Orkestrar? Vilka instrument spelade man? När uppträdde den första orkestern/kapellet i Din trakt? Vad hette den? Ange orkestrar, som sedermera funnits i Din hembygd. Vilka finns nu? Har man dansat efter grammofonmusik?

5. Dansmiljö.

Var dansade man? Inomhus eller utomhus? När byggdes den första utedansbanan i Din hemtrakt? Var? Vilka byggde den? Var det privatpersoner, eller någon förening? När hölls den första dansen för året på utedansbanan? Var det några särskilt stora festkvällar? Har man slutat använda utedansbanan? I så fall när? Vad har i övrigt funnits av offentliga dansställen? Vad finns nu? Om man dansade hemma, vilka utrymmen använde man då?

Berätta om hur en danskväll kunde vara? När började dansen? När slutade den? Bjöd bara pojkarna upp till dans? Kunde flickorna bjuda upp till vissa danser?

6. Attityd till dansen.

Hur var inställningen till dans i bygden? Ansågs det opassande, att man dansade vid vissa högtider etc?

7. Förmåga att traktera instrument.

Hur vanligt var det att någon kunde traktera ett instrument i Din hemtrakt? Har Du själv spelat något instrument? Var fick Du tag i instrumentet? Vem lärde Dig spela? Vad spelade/spelar Du för låtar? Vilken typ av musik?

8. Spelmän.

Ange namn på fiolspelmän och dragspelare, som fanns i Din hemtrakt när Du var ung? Fanns det någon släkt med flera spelmän?

Hörde Du talas om några äldre spelmän som var särskilt kända? Storspelmän? Fanns det några, som spelade andra instrument än fiol och dragspel?

Om man spelade flera tillsammans, vilka olika instrument kunde då spelas ihop? Brukade man spela efter noter?

Hur lärde man nya melodier?

Hur förhöll det sig med spelmännens medverkan vid högtidliga tillfällen som bröllop och begravning? När uppträdde spelmännen i övrigt - förutom vid dans?

Hur fick spelmännen sin betalning?

Hur var spelmännens sociala anseende?

Vilka fiolspelmän och dragspelare finns nu i Din hembygd?

Spelar man både dansmusik och underhållningsmusik? I vilka sammanhang kan det senare förekomma?

9. Övertro i samband med dans och musik.

Berätta om vidskepelse och övertro sammanhängande med dans och musikutförande. Fanns det spelmän, som man tillskrev en övernaturlig förmåga? Finns det sägner om att dansande kunde bli besatta av onda makter?